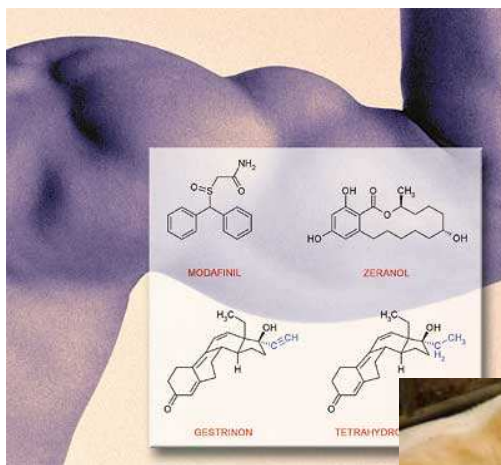

MULTIDISCIPLINAIRE HORMONENCEL

Jaarverslag 2010

INHOUDSTAFEL	1
DEEL I: VOORWOORD BIJSTANDSMAGISTRAAT	2
DEEL II: INLEIDING.....	4
DEEL III: ALGEMENE SITUATIE	5
1. Bevoegdheden	5
2. Beleid	5
2.1. De taakverdeling binnen de Multidisciplinaire Hormonencel	5
2.2. Overleg met de Gemeenschappen betreffende het gebruik van humane doping in de sport	6
2.3. Internet	6
2.4. Parketsamenwerkingsverbanden	6
2.5. Resolutie tot versterking van de strijd tegen handel van hormonen in veeteelt en doping voor menselijk gebruik alsook de illegale medicatie.	7
2.6. Internationale aanpak.....	7
2.7. Opleiding	8
DEEL IV: FENOMEENBESCHRIJVING	9
1. Evolutie van het fenomeen	9
1.1. Aangetroffen stoffen.....	9
1.2. Internationaal.....	10
2 Problemen	13
2.1. Gebrek aan verzwarende omstandigheden	13
2.2. Identiteit van website achterhalen	13
2.3. Personeelsgebrek	13
DEEL V: VERWEZENLIJKINGEN	14
1. Verboden stoffen in de vetmesting en doping bij dieren.....	14
1.1. Gebruik.....	14
1.2. Zwendel – acties	18
2. Humane doping.....	22
2.1. Gebruik.....	22
2.2. Zwendel	22
3. Niet conforme geneesmiddelen	27
DEEL VI: GERECHTELIJKE BESLISSINGEN.....	29
DEEL VII: BEDREIGINGEN.....	31
DEEL VIII: BESLUIT	32

DEEL I: VOORWOORD BIJSTANDSMAGISTRAAT

Tableau van “jagers in ballingschap”

Ook in 2010 bleef de cel de valsspelers in de sector van de voedsel- en geneesmiddelenveiligheid opsporen.

‘Jagen’ houdt altijd gevaren in en is overigens nooit onomstreden geweest. Het is belangrijk dat niet iedereen naar eigen goeddunken gaat jagen en dat er goede afspraken en regels gemaakt worden. Juist daarom is het beheer, de centralisatie en de gegevensuitwisseling in de cel zo belangrijk. Door de krachten te bundelen kan men bepaalde criminele fenomenen ontdekken en bestrijden.

De meerwaarde van het huidige systeem waarbij de liaison-officieren of de zogenaamde single points of contacts elk toegang hebben tot een maximum aan gegevens die in hun eigen dienst aanwezig zijn, zou verloren gaan mocht men de hormonen- en dopingcel willen omvormen tot een echte taskforce, één van de voorstellen uit de resolutie.

We verhalen niet dat we verheugd zijn met de vernieuwde politieke belangstelling en hopen dat we na ettelijke jaren van ballingschap terug geadopteerd worden in het nieuw nationaal politieel veiligheidsplan. Opname in het veiligheidsplan zal er ongetwijfeld toe leiden dat er meer pro-actieve onderzoeken mogelijk zijn, wat noodzakelijk is in een materie waar men de informatie moet halen in een gesloten misdaadmilieu. Opname in het veiligheidsplan is ongetwijfeld ook van belang in het raam van de sensibilisering voor de problematiek bij de gedeconcentreerde diensten en hun bereidheid om in deze materie mee op te sporen.

Het “tableau” van 2010 oogt niet onaardig.

In de veehouderij werden terug meer verboden stoffen aangetroffen. In de runderkalversector werden niet mis te verstane vaststellingen gedaan. Eén multidisciplinaire actie op een paardenrenbaan toonde aan dat er sprake is van illegale handel van hormonale substanties. Politie en justitie dienen deze handel een halt toe te roepen. Het is duidelijk dat meer acties op ondermeer veemarkten en paardenkoersen zich opdringen.

Zolang er gemakkelijk geld mee te verdienen valt zal het gebruik van illegale groeibevorderaars aantrekkelijk blijven. De partners in de cel zijn zich daarvan bewust en stellen alles in het werk om gelijke tred te kunnen houden met de criminelen. Er werden extra inspanningen geleverd om de zogenaamde ‘autostradedierenartsen’ op te sporen en hen van antwoord te dienen. Het voedselagentschap leverde een aanzienlijke bijdrage om de detectiemogelijkheden uit te bouwen en nieuwe gebruikte verboden producten efficiënter te kunnen opsporen.

We leven in een samenleving die steeds verder medicaliseert. Internationale acties, waaraan ook België meewerkt (cf operatie Pangea), tonen aan dat de onlineverkoop van nagemaakte en illegale geneesmiddelen beduidend toeneemt. Zonder enige controle op het productieproces en zonder medische controle op de toediening worden er op grote schaal valse geneesmiddelen verspreid. Vooral potentiëstimulerende middelen, pijnstillers en antibiotica blijken populaire producten voor namaak te zijn.

Ook in de humane doping blijven de vaststellingen stijgen. Doping is van alle tijden en alle plaatsen maar vooral de onderzoeken in fitnesscentra tonen aan dat de steroïden-machine op volle toeren draait. In de ‘ratrace’ naar betere prestaties en er almaar beter uitzien worden de klassieke voorbereidingschema’s van eten-trainen-slapen overboord gegooid en vervangen door anabolen slikken-sputen.

De handel in steroïden blijkt volgens bepaalde bronnen zelfs lucratiever dan de handel in verdovende middelen. De verspreiding van allerhande rommel uit ‘underground steroïd factories’ dient hard getackeld te worden. Het gaat om de geloofwaardigheid van de sport en om het feit dat jongeren in onze samenleving niet mogen opgroeien met het geloof dat doping de enige manier is om succes te halen.

De illegale producten zijn ‘dankzij’ het Internet binnen handbereik. Het Hof van Cassatie ondersteunde in een recent arrest de vraag van de speurders en magistraten tot een soepele medewerking van de internetproviders bij de identificatie van de aanbieders.

Naast reactieve recherche werd er ook voor geopteerd om samen met het federaal parket proactief te onderzoeken.

Het openbaar ministerie beseft dat in het veranderend landschap van de voedsel- en geneesmiddelenveiligheid een herstructurering belangrijk is. Het koos voor parketsamenwerkingsverbanden waardoor competenties gebundeld worden en specialisten in de materie op een grotere schaal kunnen opereren. In West-Vlaanderen zal het parket van Ieper samen met een provinciaal coördinator van het parket-generaal “de jacht” op de hormonen- en dopingdealers organiseren. Ook tussen de parketten van Mechelen en Turnhout werden afspraken gemaakt hierover.

Tot slot nog een kleine anekdote.

Onlangs kwamen twee jonge Antwerpse rechercheurs een inbeslagname van een aanzienlijke hoeveelheid dopingproducten toelichten in de cel. De coördinator en de hoofden van de nationale opsporingseenheden van het FAVV en het FAGG leverden technisch advies over de buit. De rechercheurs hadden de opleiding van de hormonen- en dopingcel gevolgd in 2010. Op hun gezichten las ik terechte trots die te maken heeft met beroepseer en kwaliteit van het geleverde werk. Zo hoort het.

Francis Clarysse,

Hoofdcoördinator Expertisenetwerk Residuen en Voedselveiligheid.

DEEL II: INLEIDING

Dit jaarverslag wordt opgesteld ingevolge de beslissingen van de ministerraad van 17 maart 1995, 20 juni 1997 en 30 maart 2004. Op 1 oktober 1997 werd de nationale hormonencel omgevormd tot een multidisciplinaire hormonencel waarin vertegenwoordigers van alle betrokken diensten zetelen onder het toezicht van de bijstandsmagistraat.¹

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de activiteiten en resultaten in de fenomenen 'hormonen: illegale vetmesting', 'doping bij dieren', 'humane doping' en 'farmaceutische criminaliteit' in de brede betekenis voor 2010.

Wat betreft het gevoerde beleid en de evolutie van het fenomeen wordt een overzicht gegeven voor 2009 en 2010. Bijzondere dank aan de verbindingsofficieren van de inspectiediensten en de bijstandsmagistraat voor het leveren van informatie en de ondersteuning bij de opmaak van dit jaarrapport.

Verantwoordelijke uitgever	Jan Van den Boeynants Gerechtelijk commissaris Diensthoofd FGP/DJB/Hormonen en Doping
Eindredactie	Tina Vandesteene Strategisch analiste FGP/DJB/Hormonen en Doping
Vertaling Drukkerij	Vertaaldienst geïntegreerde politie Geïntegreerde politie
Mei 2011	

¹ Cfr schema bijlage 1

DEEL III: ALGEMENE SITUATIE

1. Bevoegdheden

De Multidisciplinaire Hormonencel behandelt volgende fenomenen²:

- illegaal gebruik en zwendel van groeistimulators in de veeteelt
- zwendel van dopingproducten voor dieren
- zwendel van humane dopingproducten
- niet-conforme geneesmiddelen

“Niet-conforme geneesmiddelen” is een begrip dat een ruime lading dekt. Elke mogelijke fraude met geneesmiddelen, grondstoffen voor geneesmiddelen, ... valt hieronder. In de fenomenen hormonen in de veeteelt, doping bij dieren en humane doping gaat het ofwel om misbruik van legale middelen ofwel om niet-conforme middelen. Omdat dit veel te omvattend is, worden in de praktijk de 3 fenomenen apart gehouden en al wat niet onder de eerste drie kan worden geplaatst valt dan onder niet-conforme geneesmiddelen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor illegale verkoop van vermageringsproducten, antibiotica, namaak van geneesmiddelen ... Namaak van geneesmiddelen is een speciaal onderdeel van “niet-conforme geneesmiddelen” omdat hier niet alleen een inbreuk op de geneesmiddelenwetgeving wordt gepleegd maar ook op de wet van 15 mei 2007 betreffende de bestraffing van namaak en piraterij van intellectuele eigendomsrechten.

2. Beleid

2.1. De taakverdeling binnen de Multidisciplinaire Hormonencel.

De multidisciplinaire aanpak van hormonencriminaliteit is een noodzaak. Op internationale werkgroepen wordt vaak naar het Belgische voorbeeld verwezen. De wijze van samenwerken bij het uitvoeren van controles op landbouwbedrijven en in het raam van de invoer van geneesmiddelen en voedingssupplementen via postpakketten zijn enkele voorbeelden waarvan andere landen slechts kunnen dromen. Hier is niet alleen expertise van douane vereist maar ook van het geneesmiddelen- en voedselagentschap. Ook de bijzondere bevoegdheden van politie hebben een meerwaarde.

Naast de regelmatige vergaderingen met alle verbindingsofficieren leveren het geneesmiddelenagentschap en het voedselagentschap ook een financiële bijdrage door het voorzien van 2 personeelsleden om deze cel te versterken.

De hoofdcoördinator van het Expertisenetwerk Residuen en Voedselveiligheid³ (Justitie) vervult een toezichtsfunctie en is aanwezig op de tweewekelijkse vergaderingen van de cel. De federale politie coördineert dit operationele platform.

² Alle handelingen met substanties die hormonale, antihormonale, anabole, bèta-adrenergische, anti-infectieuze, antiparasitaire en anti-inflammatoire werking vallen onder de bevoegdheid van de Multidisciplinaire Hormonencel

³ De hoofdcoördinator van het Expertisenetwerk Residuen en Voedselveiligheid is de bijstandsmagistraat hormonen.

2.2. Overleg met de Gemeenschappen betreffende het gebruik van humane doping in de sport

De Vlaamse Gemeenschap heeft reeds enkele jaren een protocol met Justitie voor de overdracht van informatie. Er is ook voorzien in een periodiek overleg tussen Justitie, en in het bijzonder de bijstandsmagistraat, de centrale dienst hormonen van de federale politie en het team Medisch Verantwoord Sporten.

Het parket-generaal van Luik heeft het initiatief genomen om een overlegplatform op te starten met de Franse Gemeenschap. Intussen heeft de Franse Gemeenschap eveneens een protocol met Justitie over de aanpak van dopinggebruik.

De processen-verbaal inzake Vlaamse sporters die betraapt worden door de controleurs van de Franse Gemeenschap worden thans overgemaakt aan de procureurs van de woonplaats van de sporters en ook de hormonenmagistraat wordt op de hoogte gesteld.

Tijdens het jaarlijks overleg met de Vlaamse Gemeenschap op 27 april 2010 werden concrete afspraken gemaakt over het optimaliseren van uitwisseling van gegevens en werden nieuwe trends en wetgevende initiatieven toegelicht en besproken.

2.3. Internet

Het misbruik van Internet als platform om anoniem en op grote schaal te verdelen groeit. Tot nu toe werd alleen internetrecherche gedaan waarbij reactief wordt opgetreden bij vaststellingen. Het probleem is dat de websites steeds professioneler worden en het steeds moeilijker wordt om te achterhalen wie achter de website zit. De website wordt na een onderzoek wel afgesloten maar de dader opent al te makkelijk een nieuwe website. Om dit dweilen met de kraan open tegen te gaan is een project opgestart in samenwerking met het federaal parket om proactief te rechercheren. Hierbij heeft de politie meer mogelijkheden om de identificatie van de daders te bevorderen. Het concreet uitwerken van dit project is in 2010, de resultaten worden pas in 2011 verwacht.

2.4. Parketsamenwerkingsverbanden

Binnen het rechtsgebied van het Hof van Beroep te Gent werd in de loop van het jaar 2007 een samenwerkingsverband opgesteld tussen het parket Kortrijk en het parket Ieper. Dit proefproject was de voorloper van het in november 2010 gestarte samenwerkingsverband in heel de provincie West-Vlaanderen. Het doel is dat voor zaken met een hypergespecialiseerd karakter het Openbaar Ministerie op een grotere schaal territoriale schaal kan opereren.

Het samenwerkingsverband West-Vlaanderen is van start gaan op 1 november 2010, en kent navolging in het ressort Antwerpen, tussen de parketten van Mechelen en Turnhout. Ook Oost-Vlaanderen plant op korte termijn een dergelijk samenwerkingsverband.

2.5. Resolutie tot versterking van de strijd tegen handel van hormonen in veeteelt en doping voor menselijk gebruik alsook de illegale medicatie.

In december 2010 werd door verschillende politieke partijen samen een resolutie tot versterking van de strijd tegen handel van hormonen in veeteelt en doping voor menselijk gebruik alsook de illegale medicatie in de Senaat ingediend en daar goedgekeurd om de aanpak van hormonen, doping en geneesmiddelen bij te stellen.

Deze politieke bekommernis is een sterke motivatie voor diegenen die betrokken zijn in de strijd tegen dergelijke criminaliteit.

2.6. Internationale aanpak

Europol - Interpol

Sinds 1 maart 2008 heeft Europol een Analytical Work File (AWF) ‘Copy’ opgericht. Deze AWF houdt zich bezig met namaak en piraterij (behalve sigaretten en tabakproducten) en heeft een bijzondere aandacht voor goederen waarbij er risico's zijn voor de gezondheid of veiligheid. In het Organised Crime Threat Assessment van 2009⁴ komt namaak van geneesmiddelen voor de eerste keer voor en wordt dit als meest alarmerende dimensie van de namaakproblematiek beschouwd.

Ook Interpol neemt steeds meer initiatieven in verband met farmaceutische criminaliteit en met de handel in dopingproducten. In 2009 is een Working Group of Experts in Doping opgericht die op twee jaar tijd drie keer is samengekomen. In deze werkgroep zitten vertegenwoordigers van 10 landen en afgevaardigden van het World Anti-Doping Agency en de World Customs Organisation. Door het uitwisselen van informatie en expertise wil de werkgroep vooral ondergrondse laboratoria ontmantelen die producten verkopen die de prestaties verbeteren en/of figuurcorrectie beogen.

Interpol koppelt namaak van geneesmiddelen los van andere namaakproducten omdat naast de inbreuken op de intellectuele eigendomsrechten er ook grote schade kan zijn voor de gezondheid van de gebruiker. Deze vorm van criminaliteit vereist een andere aanpak. Hiermee volgt Interpol de Conventie van de Raad van Europa.

Medicrime convention

Nagemaakte geneesmiddelen bevatten meestal niet de juiste substanties, de dosering is vaak niet correct en er kunnen schadelijke stoffen aanwezig zijn, bijvoorbeeld kleurstoffen. Daarnaast kunnen zich nog problemen stellen tijdens het productieproces zoals contaminatie, niet steriele recipiënten, ...

De Raad van Europa heeft het eerste internationale strafrechtelijke instrument opgesteld tegen namaak van medische producten en gelijkaardige misdrijven die een risico voor de volksgezondheid met zich mee brengen. Dit verdrag, Medicrime Convention genoemd, legt de nadruk op de volksgezondheid. Het begrip namaak wordt ruim geïnterpreteerd. Het gaat hier dus niet enkel om inbreuken tegen intellectuele eigendomsrechten maar wel over alle vormen van vervalsing. Met dit verdrag wil de Raad van Europa sancties opleggen die

⁴ Europol, Organised Crime Threat Assessment 2009, Den Haag.

in verhouding staan met de ernst van de feiten, namelijk de mogelijke schade die de patiënt kan oplopen.

Het verdrag is op volgende inbreuken van toepassing:

- de productie van nagemaakte medische producten
- leveren, aanbieden en het handelen in nagemaakte medische producten
- de vervalsing van documenten met betrekking tot medische producten
- de ongeoorloofde vervaardiging of levering van geneesmiddelen en het in de handel brengen van medische hulpmiddelen die niet voldoen aan de conformiteitsvereisten

De Raad van Europa bepaalt enkele verzwarende omstandigheden zoals misbruik van de professionele positie, het verdelen op grote schaal, de betrokkenheid van criminele organisaties, ...

Het verdrag is aangenomen in december 2010 en geldt niet alleen voor de 47 landen van de Raad van Europa maar kan ook ondertekend en geratificeerd worden door andere landen die geen lid zijn van de Raad van Europa.

2.7. Opleiding

In 2010 werd een tweedaagse vorming ‘hormonen en doping’ georganiseerd in de Nationale Rechercheschool van de politie. Deze cursus werd gegeven door vertegenwoordigers van verschillende instanties zoals het FAVV, FAGG, Justitie, Vlaamse en Franse Gemeenschap en gerechtelijke politie. Deze multidisciplinaire benadering van de aanpak van hormonen in de veeteelt en humane doping kon worden gevolgd door de leden van de geïntegreerde politie, magistraten en leden van de verschillende inspectiediensten. De 4 verschillende sessies werden bijgewoond door meer dan 200 geïnteresseerden.

Daarnaast werden ook 2 vormingen specifiek voor de politie gegeven en dit in het raam van de functionele gerechtelijke opleiding.

DEEL IV: FENOMEENBESCHRIJVING

1. Evolutie van het fenomeen

1.1 Aangetroffen stoffen

1.1.1 *Veeteelt*

In 2009 werden vooral de corticosteroïden, prednisolone en dexamethasone aangetroffen en sporadisch enkele gevallen van progesteron, thiouracil, alfa- en betatestosteron.

In 2010 stootten we terug op de gekende esters van testosteron maar de meeste inbreuken hebben betrekking op het steeds weerkerende misbruik van dexamethasone en prednisolone.

1.1.2 *Doping bij dieren*

In 2010 zijn in bloedstalen van paarden sporen gevonden van oxyphenylbutazone en clenbuterol. De preparaten (flesjes, spuitjes,...) testten positief op: clenbuterol, androstenedione, androstendiol, flunixin, acepromazine, ketoprofen, cafeïne, nandrolone fenylpropionaat, boldenone undecylinaat, methylprednisolon en verschillende esters van testosteron. Naast androgenen en corticosteroïden zijn dus ook kalmeer- en niet-steroïde ontstekingsremmende middelen aangetroffen in één onderzoek in de paardensport. Bij duiven is dexamethasone en methylprednisolone aangetroffen.

Er kan geen vergelijking gemaakt worden met 2009 omdat er in dat jaar geen onderzoek naar doping bij dieren is gevoerd.

1.1.3 *Humane doping*

In 2009 steken de androgene anabole steroïden ver uit boven alle andere verboden dopingproducten met als toppers Testosteron Enanthaat, Danabol, Methandienone en Anabol Tablets. De beta-adrenergica met de substanties efedrine en clenbuterol bekleeden de tweede plaats.

In 2010 zijn de verhoudingen ongewijzigd, maar het aantal in beslag genomen producten is bijna met een derde toegenomen ten opzichte van 2009. Ongeveer 80% zijn androgenen, daarnaast zijn beta-adrenergica en anti-oestrogenen populair. Sustanon, Deca-Durabolin, Nandrolone decanoaat en Testosteron Enanthaat blijven de klassiekers. Ook Clenbuterol scoort hoog zowel qua frequentie van aantreffen als de hoeveelheid die in beslag genomen is. Enkele grote inbeslagnames van Methandienone en Anabol Tablets zorgen ervoor dat deze producten ook bovenaan het lijstje staan.

1.2 Internationaal

Anabole steroïden worden te vaak gelinkt aan sportmilieus terwijl dit slechts een fractie is van het totale anabolengebruik. Deze problematiek kwam de voorbije jaren zowel in Nederland als in Groot-Brittannië uitvoerig aan bod. In Nederland formuleerde de Hoge Raad van Gezondheid een advies waarin sprake was van 40.000 personen die het voorbije jaar anabolica gebruikten. The British Crime Survey schat het aantal gebruikers tussen 16 en 59 jaar oud op 50.000 waarvan meer dan de helft in de leeftijdscategorie 16-24 valt.⁵ Naast de gezondheidsrisico's inherent aan het gebruik van anabolica (lever- en hartproblemen, impotentie) blijken dopinggebruikers in vergelijking met de doorsnee populatie ook nog eens meer andere middelen zoals alcohol, cannabis, cocaïne en andere drugs te gebruiken waardoor ze een extra kwetsbare groep vormen.⁶

1.2.1 *Handel in diergeneesmiddelen*

In Noord-Ierland worden diergeneesmiddelen (voorschriftplichtige zoals hormonen en antibiotica e.d.) afkomstig uit Australië en de Verenigde Staten te koop aangeboden via een Australische website. De meeste van deze diergeneesmiddelen zijn bestemd voor de populaire paarden- en hondenrennen. Ook in nieuwe lidstaten van de EU trachten malafide verkopers van diergeneesmiddelen een nieuwe afzetmarkt te vinden.

Een criminele organisatie die voorgaande jaren eerst actief was in Frankrijk en daarna in België met de illegale verkoop van diergeneesmiddelen heeft zich in 2010 trachten te vestigen in enkele andere Europese landen. Terwijl de hoofdtargets momenteel wachten op hun proces wordt hun handeltje voortgezet door enkele vertrouwelingen.

In Spanje en meer bepaald op de Canarische eilanden werden in 2010 door de Guardia Civil 34 personen gearresteerd wegens inbreuken op de volksgezondheid en valse documenten. De gearresteerde personen waren in Gran Canaria 13 apothekers, 8 hulp-apothekers, 8 dierenartsen en in Tenerife een vetmester, de uitbater van een voedingssupplementenwinkel, een bodybuilder en een wielrenner.

Deze actie startte nadat een persoon op heterdaad was betrapt bij het inspuiten van zijn paard. Verder onderzoek heeft aangetoond dat clenbuterol in verschillende apotheken werd aangekocht, niet alleen werd ingespoten bij paarden maar ook toegediend werd aan drie vetmestingsbedrijven voor runderen.

1.2.2 *Onderzoeken in het raam van humane anabolica*

In Frankrijk startte de rijkswacht in december 2008 een onderzoek naar cannabishandel. Deze op het eerste zicht kleine handel bleek na telefoontaps zich niet te beperken tot drugs maar er werden op grote schaal ook dopingproducten verdeeld in het bodybuildingsmilieu. Tijdens een grootscheepse actie werden door politie en rijkswacht 24 huiszoeken uitgevoerd. Naast drugs (1,8 kg cannabishars, 92 gr heroïne en 5gr cocaine) troffen ordediensten 4.300 pillen anabolica, 311 ampulen testosteron en 1,8 kg creatine aan. De omzet van de handel van bijna 1 jaar wordt geschat op minstens een tiental kilo

⁵ Hoare and Moon, British Crime Survey, 2010

⁶ Gezondheidsraad. Dopinggebruik in de georganiseerde sport. Den Haag; publicatienr. 2010/03 (13 april 2010)

cannabishars, 5 kilo heroïne en tienduizenden tabletten en ampullen met hormonale substanties.

Tijdens een driedaagse actie in 2009 waarbij meer dan 20 huiszoekingen hebben plaatsgevonden in Oostenrijk zijn 2 ton anabolen en andere illegale producten in beslag genomen. De vijf verdachten importeerden producten afkomstig van Oost-Europa en van Chinese ondergrondse laboratoria. De producten verdeelden ze via Internet op de Europese zwarte markt en in de Verenigde Staten. De waarde van deze inbeslagname bedroeg naar schatting verschillende honderdduizenden euros. Een onderdeel van deze actie was het doorzoeken van meerdere fitnesscentra waarbij eveneens heel wat verboden middelen zijn in beslag genomen zoals de androgenen Parabolon en Methandienon maar ook groeihormonen en anti-oestrogenen.

Ook in Spanje heeft de politie in 2009 tijdens een actie vijf personen aangehouden. Ze maakten deel uit van een netwerk dat via Internet anabolen verhandelde op de Canarische eilanden. Een opmerkelijk feit is dat veel van deze producten enkel bestemd zijn voor veterinaire gebruik terwijl ze in fitnesscentra verdeeld werden. Het onderzoek startte nadat agenten een persoon konden identificeren die een groep van personen voorzag van anabolen. Deze groep had het voorwerp uitgemaakt van een onderzoek naar drugs, gijzeling, afpersing, diefstal met geweld en anabolica. Bij een huiszoeking bij de hoofdverdachte werden talrijke doosjes met pillen, ampullen en injectienaalden evenals GSM's en 11.500 euro in beslag genomen.

Om een eventueel politie-onderzoek te bemoeilijken maakten de verdachten gebruik van codes via SMS. Ze schreven een aantal op gevolgd door een nummer. Dit nummer kwam overeen met een product op een vooraf vastgestelde lijst.

Na een gelijkaardig onderzoek in 2010 heeft de Spaanse Nationale Politie 2 criminele organisaties opgerold die zich hadden toegelegd op de productie, verkoop en distributie van anabolen en vervalste voedingssupplementen. Tijdens twee operaties werden 12 huiszoekingen verricht waarbij 14 personen werden aangehouden. Deze actie leidde tot de ontmanteling van een clandestien laboratorium. Hier werden honderdduizenden anabole steroïden, groeihormonen en voedingssupplementen met verboden ingrediënten in beslag genomen. De producten werden verkocht via Internet en via fitnesscentra die door enkele van de verdachten werden uitgebaat.

De eerste organisatie verkocht via het net voornamelijk anabolen afkomstig uit de Verenigde Staten en producten die zij zelf vervalsten. Ze vervalsten voedingssupplementen door er hormonale middelen aan toe te voegen om de werking te verbeteren.

De tweede organisatie kocht zelf de primaire grondstoffen in grote hoeveelheden aan, verwerkte de grondstoffen, vulde de recipiënten en bracht de nodige klevers aan. Een duidelijke taakverdeling zorgde ervoor dat bepaalde leden sporters bijstonden zowel voor de training als voor het kuren en anderen zich enkel bezig hielden met het witwassen van de inkomsten.

In december 2010 werden 3 inwoners van Marseille aangehouden voor hun grootschalige handel in anabolen. Zij hadden 10.000 klanten in Frankrijk en 200.000 in de rest van Europa. De verhandelde steroïden waren afkomstig uit Cyprus, China en Turkije.

1.2.3 *Namaak geneesmiddelen*

In november 2010 vond voor het derde jaar op rij de operatie Pangea plaats waarbij de focus gedurende een week lang werd gelegd op de online verkoop van nagemaakte en illegale geneesmiddelen. Bij onlineverkoop zijn er drie essentiële componenten namelijk de internetaanbieders, de betalingssystemen en de levering via postpakketten. De monitoring van internet legde 694 illegale sites bloot waarvan 290 zijn afgesloten.

Van de 286.000 gecontroleerde postpakketten werden er 11.000 pakketten in beslag genomen, goed voor meer dan 1 miljoen illegale en nagemaakte pillen met een waarde van 2,6 miljoen dollar.

Operation PANGAEA III
International Internet Week of Action (IIWA)
5th – 12th October 2010

Meer dan 40 landen namen deel aan deze door Interpol gecoördineerde actie. In België werden 5 van de 11 websites afgesloten, de andere 6 zijn nog in onderzoek. Bij controle van de import zijn er ongeveer 6.600 pillen inbeslaggenomen vooral producten tegen erectiestoornissen en overgewicht maar ook bloeddrukverlagers, diuretica, hormonen en libidobevorderaars. Ook in transit leverden controles meer dan 5.800 illegale tabletten op. Vier soorten producten waren in gelijke mate aanwezig: Chinese medicijnen, antibiotica, middelen tegen overgewicht en tegen erectiestoornissen. Niet alle middelen onderschept in transit zijn inbeslaggenomen maar de autoriteiten van het land van bestemming zijn wel op de hoogte gebracht.

De Policia Nacional in Spanje onderschepte in 2009 meer dan 900 dosissen namaak geneesmiddelen verkocht via Internet. Het gaat om namaak van gekende substanties tegen erectiedysfuncties. Deze producten werden verstuurd vanuit China en India en aangeboden op verschillende websites en dit zonder enige medische controle. De vier verantwoordelijken voor invoer en verdeling werden aangehouden. Zij hebben duizenden pastilles in Spanje ingevoerd.

Het onderzoek begon nadat vier websites werden ontdekt die reclame maakten voor geneesmiddelen van bekende merken. Zij leken zeer professioneel, deden zich voor als een online apotheek die producten aanbood tegen erectiestoornissen. Enerzijds waren de medicijnen vals, wat een aantasting is van het intellectuele eigendomsrecht. Anderzijds werden de producten verkocht zonder garantie wat betreft bewaring, kwaliteit, veiligheid enz. en zonder voorschrift of supervisie van een dokter wat een ernstig risico inhoudt voor de volksgezondheid. Deze criminele organisatie zorgde zelf voor de nodige bijsluiters.

Er waren 5 keer per week postzendingen met producten, afkomstig uit India en China. Bij ontvangst van de producten, werden deze anoniem overgemaakt aan de kopers via verschillende koerierdiensten. De daders gingen zelfs na wie de kopers waren om een politie-actie te kunnen ontmaskeren. Het geld werd in verschillende kleine bedragen gestort op diverse rekeningen om geen argwaan te wekken.

2 Problemen

2.1. Gebrek aan verzwarende omstandigheden

In de drugwetgeving bestaan er verzwarende omstandigheden o.a. wanneer inbreuken worden gepleegd ten aanzien van minderjarigen of wanneer druggebruik een ongeneeslijke ziekte, blijvende arbeidsongeschiktheid, zware verminking of dood veroorzaken. Het gebruik van anabolica bij jongeren komt in steeds meer studies naar boven. Het nemen van hormonale substanties tijdens de ontwikkeling kan ernstige afwijkingen veroorzaken. Zowel in 2009 als in 2010 stierf ten minste één volwassene ten gevolge van anabolengebruik. Deze vaststellingen doen de vraag rijzen of er eveneens geen verzwarende omstandigheden moeten worden ingevoerd in het kader van de hormonenwetgeving en dit naar analogie met de drugwetgeving.

2.2. Identiteit van website achterhalen

Het identificeren van anabolenverkopers via Internet is allesbehalve gemakkelijk maar veel hangt ook af van de medewerking van de internetproviders. Zo is er momenteel een zaak hangende waarin een provider niet rechtstreeks de gevraagde gegevens wenste te verstrekken van de houder van een emailaccount. De provider verwees het parket door naar de Amerikaanse diensten omdat het een Amerikaans bedrijf is. Ondanks het feit dat de provider zijn diensten aanbiedt in België wenste hij dus niet mee te werken in een Belgisch onderzoek. Het parket van Dendermonde daagde het bedrijf voor de rechtbank en haalde in eerste aanleg gelijk, en het bedrijf kreeg een flinke boete opgelegd. Het Hof van Beroep in Gent besliste dit jaar echter dat de provider niet verplicht was zijn gegevens aan het Belgische gerecht over te maken omwille van een onduidelijkheid in de wetgeving. Het Hof van Cassatie heeft begin 2011 de vrijspraak door het hof van Beroep teniet gedaan en het is nu hoopvol uitkijken naar een nieuw proces in deze zaak voor een ander Hof van Beroep.

2.3. Personeelsgebrek

Er dient zeker over gewaakt te worden dat de centrale dienst hormonen en doping voldoende bemand blijft zodat dit model waar men elders in Europa naar opkijkt voort kan blijven functioneren.

Vanaf mei 2010 werd de centrale dienst hormonen van de federale politie versterkt door 2 personeelsleden die op het budget van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en het Federaal Agentschap voor de Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) werden aangeworven.

DEEL V: VERWEZENLIJKINGEN

1. Verboden stoffen in de vetmesting en doping bij dieren

1.1 Gebruik

Alle landen van de Europese Unie worden geacht dieren en vlees te controleren op aanwezigheid van residu's volgens een controleplan voor **gerichte monsternemingen**.⁷ Deze gerichte monsternemingen gebeuren op onverwachte tijdstippen. Bij een gerichte monsterneming zijn er geen aanwijzingen van gebruik van niet-toegestane stoffen maar worden de bedrijven en karkassen steekproefsgewijze uitgekozen. Deze monsternemingen worden uitgevoerd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen zonder tussenkomst van een politiedienst. De gerichte monsterneming is geregeld door artikel 6 van de wet van 15 juli 1985 en door de wet van 5 september 1952.

Er worden ook **verdachte monsternemingen** uitgevoerd maar die kunnen enkel plaatsvinden indien er voorafgaande en daadwerkelijke aanwijzingen zijn van toediening zoals bepaald door artikel 8 van de wet van 15 juli 1985. Het begrip aanwijzingen wordt in de wet niet gespecificeerd maar is door de Interdepartementale Coördinatiecel voor de Controle op de Voedselveiligheid vastgelegd.

Als mogelijke aanwijzingen kunnen worden beschouwd:

- een niet conform monster na een gerichte monsterneming
- het aantonen van verboden stoffen in het slachthuis
- het vaststellen van zaken die het gebruik van de stoffen laten vermoeden (injectieplaats, verdachte flacons,...)
- inlichtingen omtrent een verdenking van het gebruik van stoffen bedoeld in de wet van 15 juli 1985
- de aanwezigheid van dieren met fysieke kenmerken waardoor het gebruik van deze stoffen kan worden vermoed
- de vaststelling van abnormale slachturen in het slachthuis
- het feit dat delen werden geamputeerd (oren, staart,...)
- onjuiste identificatiegegevens, zoals oormerken die ontbreken of verschillen met het runderpaspoort en vervalste documenten
- een aanvankelijk proces-verbaal (parket, klacht,...)
- belastende documenten, verklaringen
- het bezit van hormonale producten
- een zeer hoog slachtgewicht bij vrouwelijke runderen (> 600 kg)
- resultaten 'niet aan alle criteria voldaan'

De verdachte monsternemingen worden uitgevoerd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, alleen (in het slachthuis) of in samenwerking met de politiediensten (op de bedrijven). Deze monsternemingen worden gepland door de Multidisciplinaire Hormonencel of ook op vraag van de parketten. Voor doping bij dieren is de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, Directoraat Generaal Dier, Plant en Voeding bevoegd. Bij de gerichte en

⁷ Richtlijn 96/23/EG

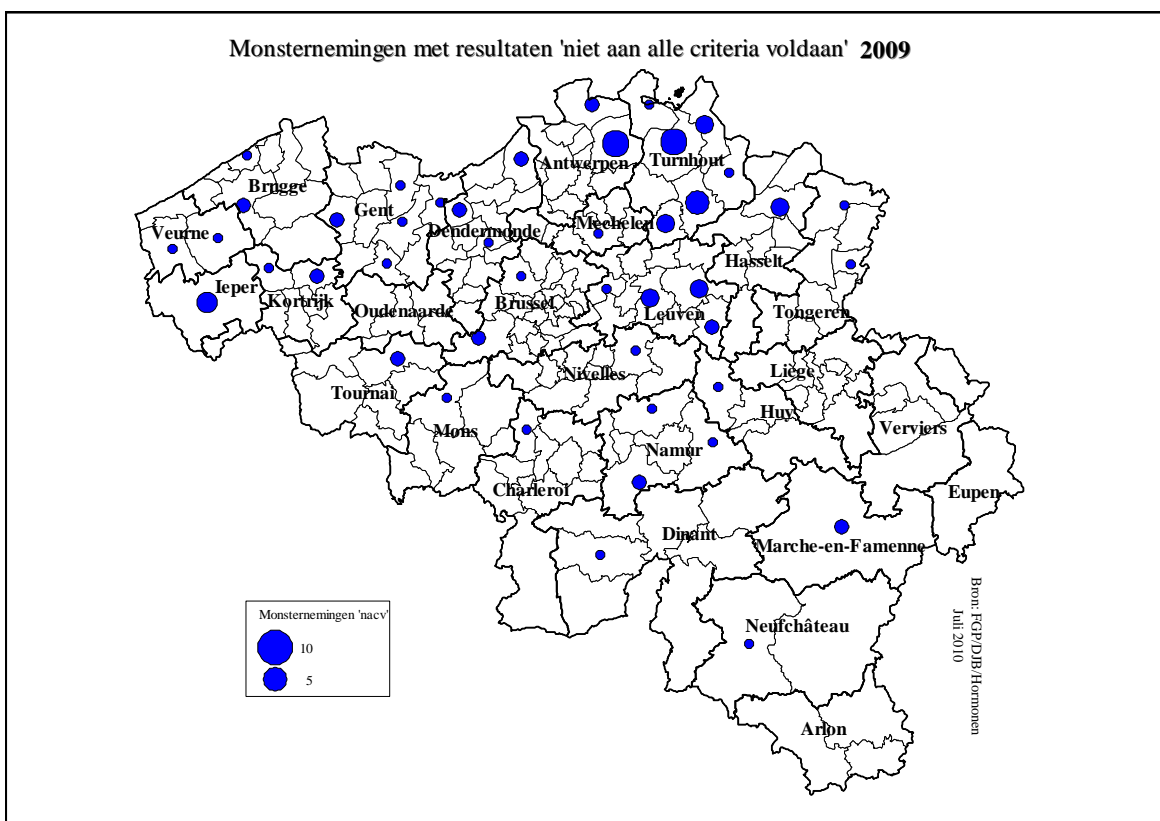
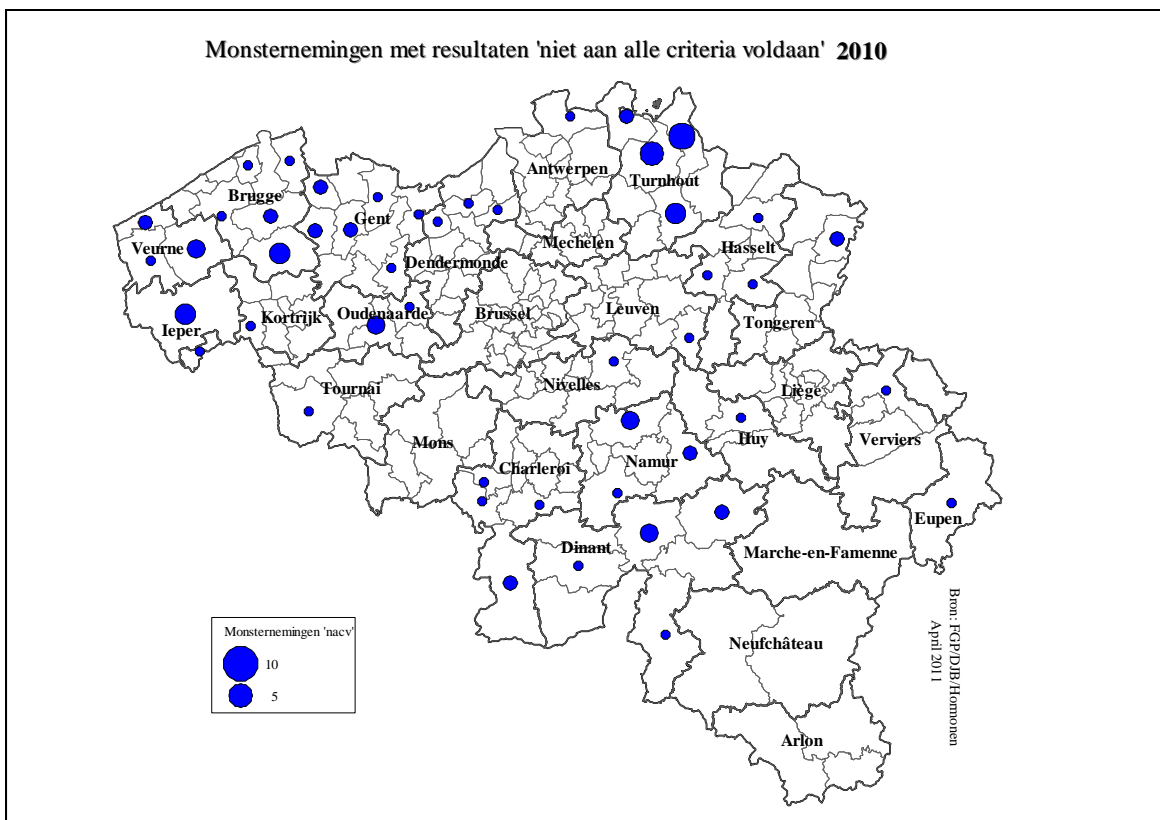
verdachte monsternemingen zijn drie resultaten mogelijk: ‘conform’, ‘niet aan alle criteria voldaan’ en ‘niet conform’. De niet conforme resultaten leveren het bewijs dat illegale groeistimulators zijn gebruikt, de resultaten ‘niet aan alle criteria voldaan’ worden gebruikt als zachte informatie en kunnen als aanwijzing worden gebruikt in de zin van artikel 8 van de wet van 15 juli 1985.⁸

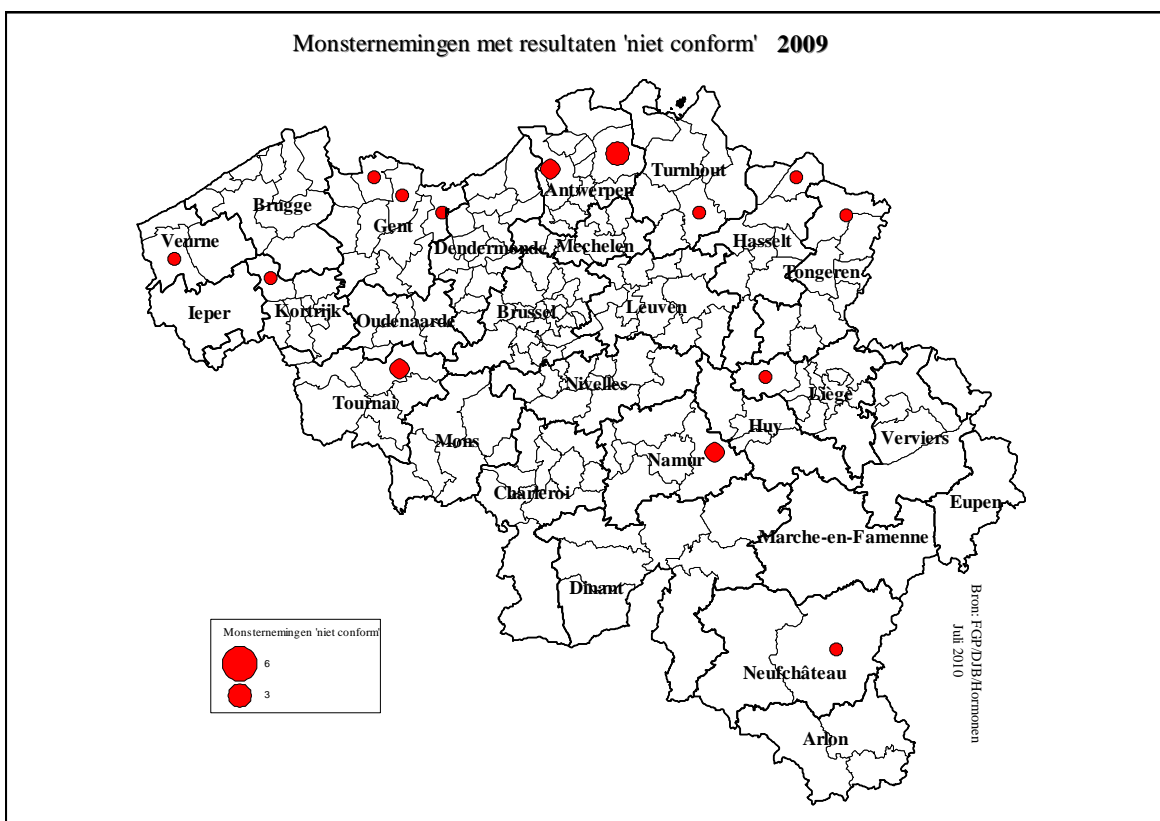
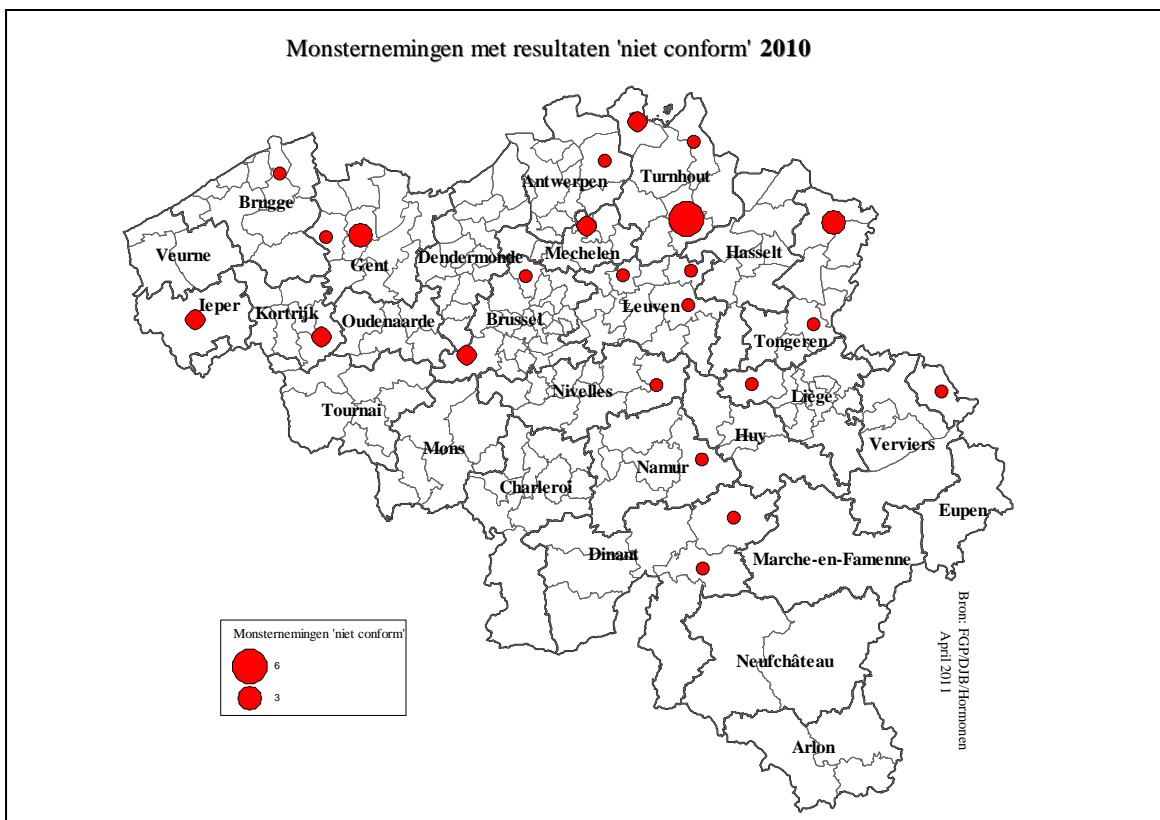
Om een beeld te krijgen van enerzijds het aantal resultaten ‘niet conform’ en ‘niet aan alle criteria voldaan’ en anderzijds de geografische spreiding ervan, volgt hierna de kaart van 2010 op het niveau van gebruik samen met de kaart van 2009 om te kunnen vergelijken.

Het aantal monsternemingen ‘niet aan alle criteria voldaan’ blijft over de jaren constant. In 2010 zijn de vaststellingen meer verspreid en is er een lichte verschuiving naar Wallonië. Er is een lichte stijging van de niet conforme resultaten in 2010. Daarbovenop is een onderzoek naar doping bij dieren gevoerd waarbij paarden positief zijn bevonden en testten enkele duiven positief (in tegenstelling tot 2009 waar geen inbreuken doping bij dieren zijn vastgesteld). Bijna een derde van de feiten op de kaart heeft dan ook betrekking op doping bij dieren.

Wat betreft de zwendel in hormonen en dierlijke dopingproducten is er een grote toename van het aantal feiten ten opzichte van 2009 maar dit komt doordat het aantal feiten in 2009 historisch laag lag. De vaststellingen gebeurden voornamelijk in Vlaanderen.

⁸ Analyseresultaten ‘niet aan alle criteria voldaan’ zijn resultaten waar er vermoedens zijn van externe toediening maar die niet voldoen aan de wettelijk voorwaarden om als “niet conform” te beschouwen
Cfr bijlage 2

1.2. Zwendel – acties

Om de zwendel kort toe te lichten worden enkele dossiers kort besproken. Op het einde van dit item staat de kaart afgebeeld met de verschillende acties van 2010 waarbij inbreuken zijn vastgesteld samen met de kaart van 2009 om te kunnen vergelijken. De acties betreffen huiszoekingen, inbeslagnames en controles geneesmiddelendepot.

Veeteelt

Het was een tijd stil in de rundveesector maar in 2009-2010 werden bij gerichte monsternemingen bij **kalveren** enkele niet conforme stalen aangetroffen. Op verschillende bedrijven werd oestradiolpropionaat, dexamethasone en prednisolone aangetroffen. Bij nader onderzoek op de verdachte bedrijven werd ook de aanwezigheid van andere stoffen vastgesteld namelijk clenbuterol en verschillende esters van testosteron en oestradiol.

Naast de verdachte monsternemingen werden ook twee gerechtelijke onderzoeken uitgevoerd met een vrij grote inzet aan personeel en middelen. Hoewel er op verschillende bedrijven niet conforme vaststellingen gebeurden, kon deze keer de oorsprong van de verboden stoffen niet achterhaald worden.

Op basis van een niet conforme gerichte monsterneming op een West-Vlaams landbouwbedrijf werd een verdachte monsternaming uitgevoerd op het bedrijf. Daar werden verschillende recipiënten aangetroffen en na analyse bleken 2 spuiten niet conform op dexamethasone en dexamethasone-isonicotinoaat.

Deze resultaten leidden tot een bijkomende bemonstering en een simultane controle op een Belgisch en Frans bedrijf op zoek naar stoffen met hormonale of anti-hormonale werking.

Diverse flacons en vervallen producten werden aangetroffen. Markant detail is het feit dat de vrouw van de hoofdverdachte de eigenares van een apotheek is en de dochter de zaakvoerder van een groothandel in geneesmiddelen. De betrokkenheid van de familieleden is echter niet bewezen.

Een ander gerechtelijk onderzoek werd gestart in Wallonië op basis van politionele informatie en vaststellingen van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen. Een aantal bedrijven kregen het bezoek van de politie en het Voedselagentschap. Op één van de verdachte bedrijven werd in een naald dexamethasone en in een repeeterspuit testosteronpropionaat en testosteronfenylpropionaat aangetroffen.

De Kortrijkse **controle-actie** op veetransporten was in 2010 aan z'n zesde editie toe. De controles hebben plaatsgevonden in de 4 slachthuizen in het arrondissement Kortrijk en omgeving. Voor de internationale dierentransporten ging de aandacht uit naar de autowegen. Deze actie is gericht op het dierenwelzijn, dierenvervoer en het gebruik van verboden hormonale substanties. Er werden inbreuken vastgesteld met betrekking tot de hygiëne, ontbreken van vergunningen, ... maar er werden geen hormonale producten aangetroffen.

Paarden

De federale gerechtelijke politie heeft samen met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen en de inspectiedienst dierenwelzijn van de FOD Volksgezondheid een controle gehouden op een paardenwedstrijd van het ‘**KLEIN SPEL**’⁹. Bij 19 paarden werd een bloedstaal genomen en na analyse bleken 12 van de 19 stalen positief op onder andere clenbuterol, adrenaline en boldenone undecylinaat.

Niet alleen bloedstalen bleken positief, ook een aantal spuiten en geneesmiddelen werden aangetroffen waarin de aanwezigheid werd vastgesteld van testosteron propionaat, testosteron decanoaat, testosteron fenylpropionaat, testosteron isocaproaat, nandrolone fenylpropionaat en nandrolone laureaat.

Al deze esters van testosteron worden ook misbruikt in de veeteelt. Ook hier stelt men vast dat de aangetroffen stoffen in de spuiten niet overeenkomen met de aangetroffen stoffen in het bloed van de paarden.

Ook op de **paardenmarkt in Brugge** werd een dergelijke multidisciplinaire actie gehouden. Het doel van deze actie was de controle van de paarden mbt identificatie en registratie. Paarden die een microchip “sport – uitgesloten voor de voedselketen” krijgen mogen niet ter slachting aangeboden worden. Aanleiding van deze acties was informatie over een verdachte die paarden zou voorzien van de nodige documenten en chips om deze wet te omzeilen. Hij verkocht deze chips onder meer op de veemarkt te Brugge terwijl deze chips enkel door erkende dierenartsen mogen worden ingeplant.

Nadat enkele inbreuken ter plaatse werden vastgesteld (inbeslagname van een microchip met begeleidende documenten, 2 flessen antibiotica en inbeslagstelling van 6 paarden) werd overgegaan tot een huiszoeking bij de verdachte thuis. Daar werd diverse medicatie (waaronder hormonale medische producten die enkel door dierenartsen mogen worden toegediend) in beslag genomen en ter plaatse werden 13 paarden in beslag gesteld waarvan de documenten niet conform waren. De verdachte heeft getracht enkele weken later zijn in beslag gestelde paarden stiekem te laten slachten via een tussenpersoon maar door een grondige controle in het slachthuis werd dit tegengegaan.

En tenslotte werd naar aanleiding van een huiszoeking op een weide een metalen doos gevonden met allerlei hormonale (o.a. clenbuterol en boldenone undecylinaat) en geneeskundige producten bestemd voor paarden.

Deze dossiers tonen duidelijk aan dat er wel degelijk hormonen gebruikt en verhandeld worden in het paardenmilieu.

*Autostradedierenartsen*¹⁰

Na het ontvangen van een klacht werd een onderzoek gestart naar het doen en laten van een autostradedierenarts. De dierenarts had een groot cliënteel over het hele land en hij leverde zonder schroom aan ieder die het wou diergeneesmiddelen zonder een diagnose te stellen of een diergeneeskundige daad te stellen. Om geen argwaan te wekken over de

⁹ ‘Klein Spel’ verwijst naar paardenrennen op kleinere schaal o.a. drafwedstrijden met paarden die afgeschreven zijn voor de grote wedstrijden.

¹⁰ Een “autostradedierenarts” is een dierenarts die op grootschalige manier geneesmiddelen verkoopt aan eigenaren van dieren zonder de nodige diagnose te stellen. Op die manier worden geneesmiddelen goedkoop aangeboden wat misbruik kan veroorzaken met alle gevolgen voor de volksgezondheid.

geneesmiddelen in zijn depot liet hij op verschillende plaatsen diergeneesmiddelen toekomen.

Zijn voertuig vol diergeneesmiddelen werd staande gehouden toen hij op weg was om één van z'n 600 klanten te gaan bevoorraden.

Een grote hoeveelheid geneesmiddelen was afkomstig uit Duitsland en Frankrijk zoals clenbuterol en corticosteroiden. De waarde van de in beslag genomen goederen was om en bij de € 25.000. De onderzoeksrechter leverde een anhoudingsbevel af tegen de betrokken dierenarts.

Vonnissen en arresten

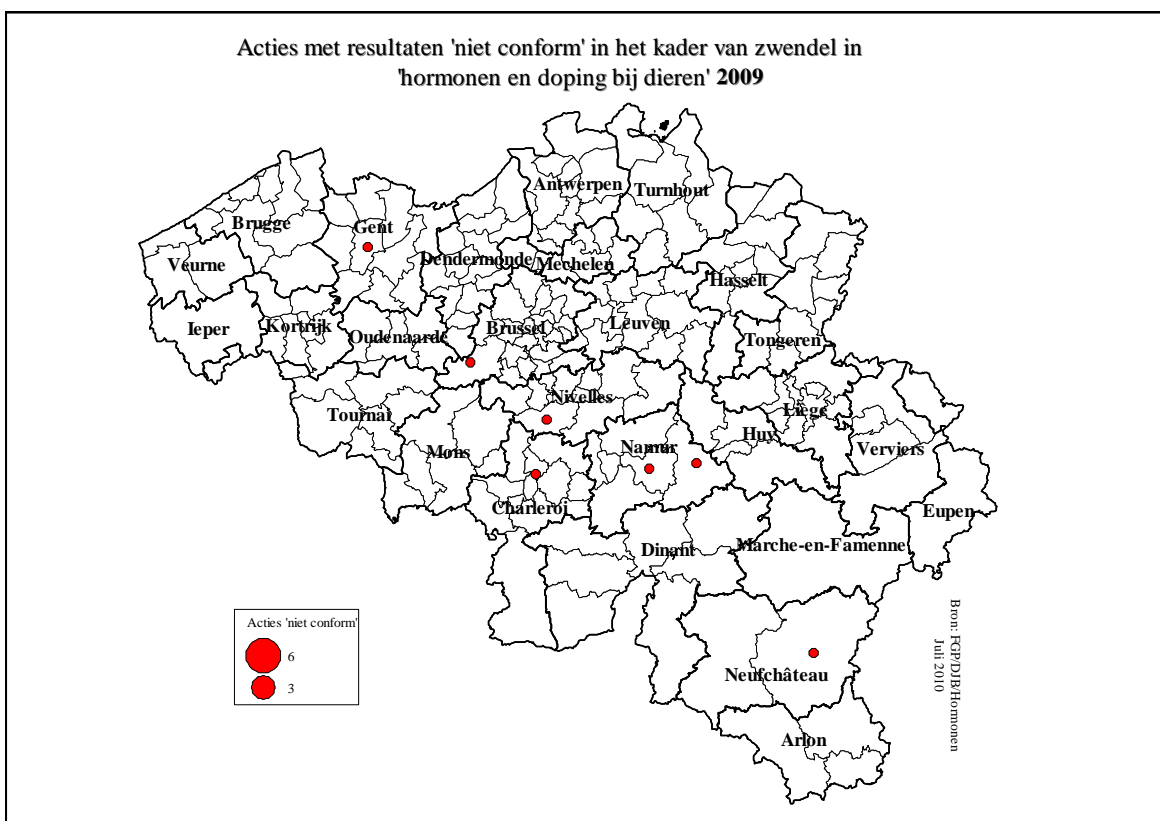
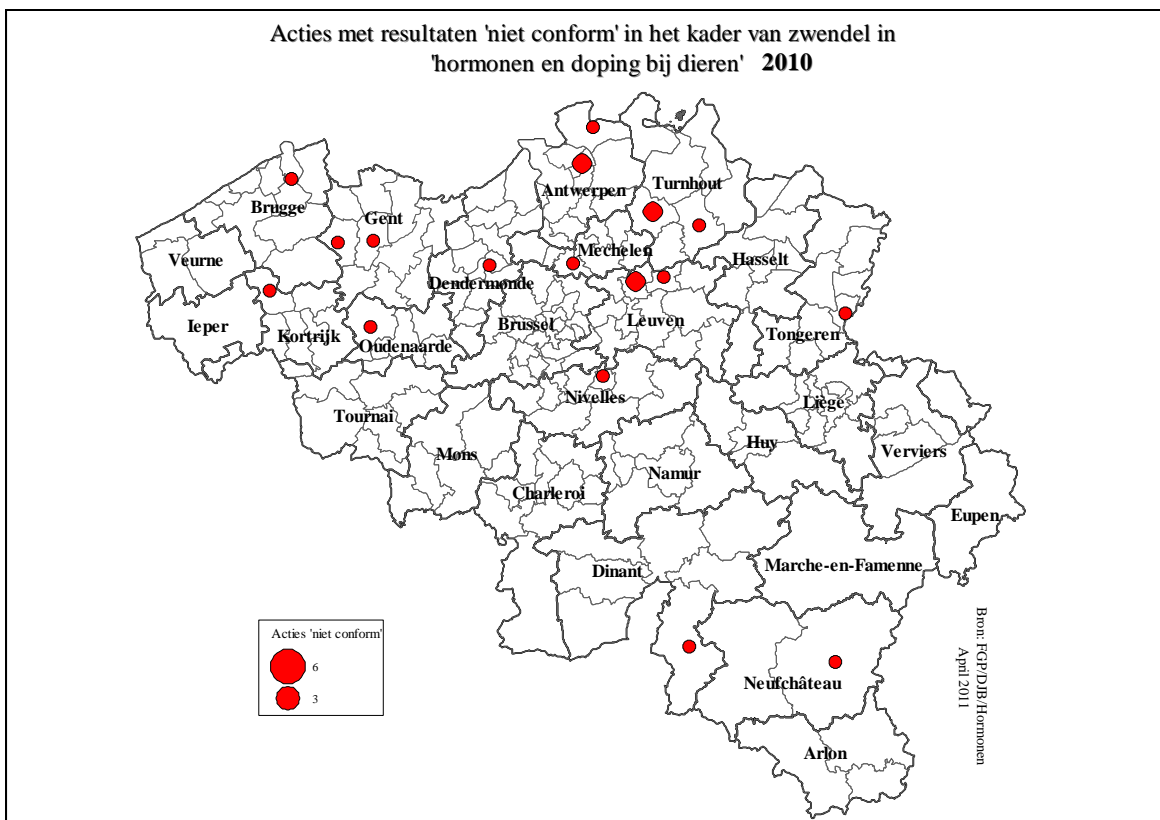
In 2004 startte het Ieperse gerecht een onderzoek naar kruidenmengsels die vanuit Spanje België werden ingevoerd. De kruidenmengsels testten positief op verboden hormonale producten. De hoofdverdachte werd veroordeeld tot 18 maanden effectieve celstraf en een boete van € 6.875. De andere beklaagden kregen straffen van zes maanden met uitstel tot één jaar effectieve cel en boetes van € 550 tot € 5500. Enkelen tekenden hoger beroep aan.

In de zaak werden aanvankelijk ook een aantal landbouwers vervolgd. Zij werden eerder al vrijgesproken voor het gebruik van de kruidenmengsels omdat ze die in vertrouwen kochten. Zeven van hen stelden zich samen burgerlijke partij voor € 100.000 omdat ze zich bedrogen voelden.

In 2010 werd een hormonenhandelaar veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf en een geldboete van € 27.500 omdat er in 2008 tijdens een huiszoeking bij hem hormonale stoffen werden aangetroffen o.a. oestron, progesteron, norandrostenedion evenals carbadox en een aantal geneesmiddelen die hij verschaftte zonder voorschrift van een dierenarts.

Een dierenarts die zowel hormonale stoffen ter beschikking stelde van dieren (bestemd voor paarden, vinken en duiven) als van wielrenners kwam voor de rechtbank en werd samen met enkele medeplichtigen schuldig bevonden. Hij werd veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf met uitstel en een boete van € 15.000 met uitstel waarvan € 2.500 effectief. Hij ging in beroep tegen zijn veroordeling maar het Hof van Beroep bevestigde de strafmaat. Beroep in cassatie werd verworpen op 19/10/2010.

Het Hof oordeelde dat het “wetenschappelijk advies” dat de beklagde verstrekke aan sporters dient opgevat te worden als een begeleiding die de toegepaste dopingpraktijk heeft vergemakkelijkt of mogelijk gemaakt.

2. Humane doping

2.1. Gebruik

Het gebruik van doping bij sporters wordt geregeld door decreten uitgevaardigd door de Gemeenschappen. Hierin worden aan de controleartsen specifieke bevoegdheden gegeven. De lokale en federale politie hebben slechts een algemene en geen bijzondere bevoegdheid in het kader van deze decreten.

De Franse Gemeenschap vroeg in 2010 drie keer bijstand van de politie, zowel bij een dopingcontrole van een bodybuildingwedstrijd als bij een kooigevecht. Vier personen werden positief bevonden en twee personen weigerden een controle. De aangetroffen stoffen zijn clenbuterol en furosemide. Bij het kooivechten weigerden drie aangeduide personen een urinestaal af te geven.

De politie leverde in 2010 één keer bijstand bij een controle van een bodybuildingwedstrijd door de Vlaamse Gemeenschap. Om niet nader gekende redenen ging het evenement niet door en stonden de dopingcontroleurs en politiemensen daar voor niks. De organisator wacht een administratieve boete wegens een inbreuk op het dopingreglement.

Daarnaast werden enkele gemeenschappelijke acties opgezet, die verder worden besproken.

2.2. Zwendel

De aanpak van de zwendel in hormonale producten is een federale materie. Eerst worden hierna enkele dossiers besproken. Daarna volgt een kaart met de acties van 2010 die zijn uitgevoerd in het kader van de zwendel in humane doping en waarvan de hormonencel op de hoogte is gebracht, samen met een kaart van 2009 om te vergelijken. De acties hebben betrekking op huiszoekingen en inbeslagnames. Deze gebeurtenissen worden ons gemeld door één van de partners van de cel. Zo wordt steeds proces-verbaal opgesteld door de douane, de politie, het FAVV en FAGG wanneer bij controle van postzendingen wordt vastgesteld dat het om een inbreuk gaat op de hormonenwetgeving en met name het KB van 12 april 1974. Voor het tweede jaar op rij is er een enorme toename van het aantal inbreuken humane doping, deze keer een stijging van bijna 40% ten opzichte van 2009. Niet alleen worden meer colliposten onderschept maar tijdens huiszoekingen worden ook steeds frequenter illegale producten in beslag genomen. De aanleiding van deze huiszoekingen zijn vaak feiten zoals diefstal gewapenderhand, drugs, ... waarbij de politie op dopingproducten stoot.¹¹

¹¹ Bij de vaststellingen hebben we 2 hormonale producten nl. melatonine en DHEA uit de tellingen gehaald. Melatonine wordt gebruikt om de slaap te bevorderen, DHEA wordt vaak gepromoot als middel tegen veroudering. Indien tijdens een inbeslagname enkel Melatonine/DHEA voorkomt, wordt deze bij niet conforme geneesmiddelen geteld ondanks het feit dat dit hormonale substanties zijn. Men kan er immers vanuit gaan dat de gebruiker zich laat misleiden door publiciteitscampagnes. De inbreuken op de kaarten 'humane doping' houden verband met producten die sportprestaties verbeteren of de fysieke figuur verbeteren.

Het voorbije jaar werden in ons land 2 **diefstallen** vastgesteld van grote partijen anabolen. De eerste maal ging het over groeihormonen ter waarde van € 55.000.

De andere gestolen partij groeihormonen, die bestemd was voor export, werd ontvreemd op de luchthaven. Het gaat hier om meer dan 32.000 ampullen met groeihormonen die een afzonderlijke waarde hebben van bijna € 100. Deze producten werden door een bende uit het fitnessmilieu en kickboks milieus te koop aangeboden in verschillende fitnesscentra.

Specifieke onderzoeken in **fitnesscentra** zijn geen overbodige luxe. In 2010 zijn 5 dossiers opgestart waarbij door de politie en het Team Medisch Verantwoord Sporten van de Vlaamse Gemeenschap een dopingcontrole werd uitgevoerd in een fitnesscentrum. Deze instellingen variëren van centra waar hoofdzakelijk aan cardiotraining wordt gedaan tot centra waar vooral aan krachttraining wordt gedaan. In elk dossier zijn sporters positief bevonden en in twee dossiers zijn eveneens producten in beslag genomen.

Eén van de dossiers startte nadat vernomen werd dat verschillende leden in een fitnesscentrum anabolen slikten en dat één van de bestuursleden voor de verdeling zou instaan. Het onderzoek leidde tot het uitvoeren van 5 huiszoeken en een dopingcontrole van een fitnesscentrum in samenwerking met het Team Medisch Verantwoord Sporten. In het fitnesscentrum werden 21 aanwezige personen onderworpen aan een urinetest waarvan 5 een positieve test aflegden. De aangetroffen stoffen betroffen stanozolol, testosteron, drostanolone, trenbolone, boldenone en methandienone. Het bestuurslid werd aangehouden wegens het dealen van dopingproducten.

Op 4 van de 5 doorzochte plaatsen werden anabolen aangetroffen. De meeste producten waren afkomstig uit illegale laboratoria bij onze noorderburen.

Een groot deel van de hormonale stoffen werd ontleed om de actieve substantie na te gaan. Het bleek na analyse in het nationaal referentielaboratorium voor geneesmiddelen dat slechts bij 3 van de 9 onderzochte producten de juiste/vermelde substanties aanwezig waren.

In het raam van een onderzoek naar het verdelen van anabolen kwam men terecht bij een **wielrenner** zonder contract die anabolen gebruikte. Het was opvallend dat een “echte” apotheek werd aangetroffen. Verschillende geneesmiddelen zoals insuline, pijnstillers antidepressiva, geneesmiddelen tegen slaapstoornissen e.d. werden zonder probleem geslikt evenals de anabolen. Hij kreeg een groot deel via zijn dokter en reed een 50-tal kilometer verder om zich te bevoorraden bij een apotheek. Een ander deel bestelde hij via het net of kocht hij bij buitenlandse apotheken in Italië, Spanje en Zwitserland.

Een andere jonge wielrenner liep tegen de lamp tijdens een dopingcontrole van de Vlaamse Gemeenschap waarbij hij positief testte op clenbuterol. Hierna volgde door de politie een huiszoeking. Uit het verder onderzoek bleek dat de jonge renner en één van zijn teamgenoten via een tussenpersoon van een dierenarts de clenbuterol¹² verkregen.

Naar aanleiding van een **routinecontrole** werden verschillende anabolen in zijn voertuig aangetroffen. Ook bij de daaropvolgende huiszoeking bij de verdachte werden producten aangetroffen. De totale inbeslagname komt neer op 2.271 ampullen Sustanon, 785 ampullen Deca-durabolin, 112 ampullen Cidoteston, 9 doosjes Equi-gan en enkele insulinespuiten.

¹² Clenbuterol is de actieve substantie in Ventipulmin, een geregistreerd dierengeneesmiddel enkel bestemd voor paarden.

In de Westhoek had een persoon een **website** gecreëerd om anabolen te verkopen. “Je kon het komen afhalen of hij zou het brengen.” Verschillende soorten anabolen afkomstig van Nederlandse illegale laboratoria waren te verkrijgen. Bij de huiszoeking werden 150 flesjes en een 6300-tal tabletten in beslag genomen. De verdachte ging zich ook persoonlijk bevoorraden in Nederland. Bij zijn laatste rit naar Nederland kocht hij voor € 5.500 anabolen.

Twee jongemannen dachten een goede bijverdienste gevonden te hebben en maakten hun eigen website om anabolen te verkopen. Via diverse zoekertjessites werd verwezen naar hun website geregistreerd in Tokelau (Nieuw-Zeeland). De twee verdachten werden opgepakt en bekenden dat zij hun anabolen persoonlijk gingen halen in Nederland met hun voertuig en dat bij hun cliënteel zowel gebruikers als dealers zaten. Hun beide voertuigen en het aangetroffen geld werden door het gerecht in beslag genomen.

In maart onderschepte de Douane bij Brucargo/Zaventem een zending hormonale producten waaronder 2 plasticen verpakkingen Anabol Tablets met 1000 pillen per verpakking en een doosje met tabletten Clenbuterol. Er werd bij de betrokkene huiszoeking met toestemming verricht waarbij grote hoeveelheden hormonale producten, zowel pillen als vloeibare, in te spuiten producten werden gevonden. De producten kocht hij in grote hoeveelheden aan en verkocht ze door in kleine zakjes. Ook maakte hij zelf flesjes om anabole substanties te injecteren. De verdachte gaf toe dat hij deze producten verhandelde, maar wenste voorlopig zijn afnemers niet te vermelden. Hij kocht zijn waren via Bulgaarse en Chinese internetsites.

De douane controleert o.a. de invoer van goederen en personen van buiten de EU. Er werden vorig jaar enkele steekproeven gehouden om na te gaan of er ook anabolen vanuit EU-landen werden verzonden naar België en die normaliter niet aan een controle worden onderworpen. Blijkt dat vanuit landen zoals Polen, Servië, Griekenland e.a. anabolen worden verzonden naar België. De in deze zendingen aangetroffen producten waren afkomstig van laboratoria waarvan we het bestaan niet kenden.

Tenslotte werd een multidisciplinaire actie op poten gezet door de federale overheidsdienst financiën. In het kader van het ICT-plan 2010 binnen deze overheidsdienst wordt een Belgian internet service center (BISC) uitgebouwd te Brussel. Eén van de door het BISC nagestreefde objectieven is het verzamelen en in kaart brengen van actuele informatie betreffende frauduleuze elektronisch verrichtte aankopen. Het doel

van de actie op 14 en 15 juni 2010 was de goederenstroom van de via het Internet verhandelde goederen in kaart te brengen.

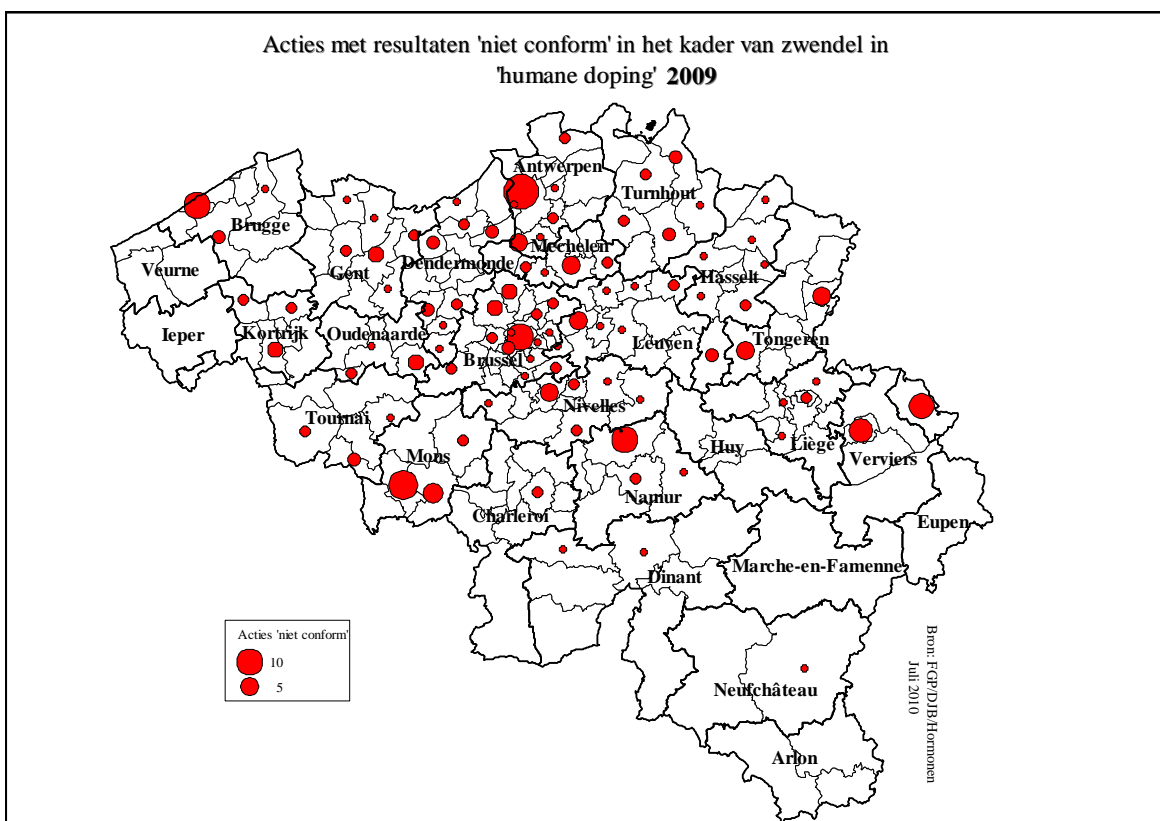
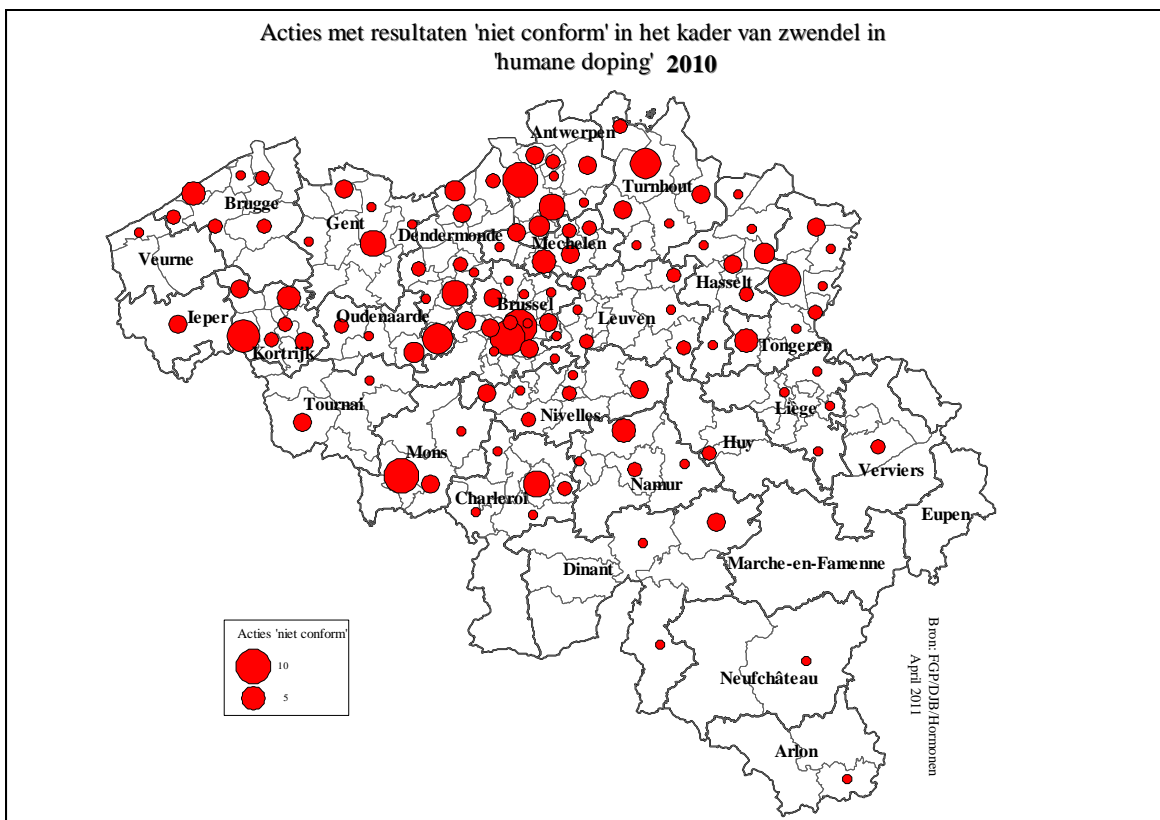
Vonnissen en arresten

Nadat in september 2006 enkele verdachte producten (o.a. Jintropin, Hypoxen, Insuline, Actovegin en Efedrin) werden aangetroffen in vuilniszakken op de plaats waar juist een Russische wielerploeg stage had doorgebracht, kreeg diezelfde ploeg het jaar nadien op dezelfde stageplaats het bezoek van de federale politie vergezeld van het Team Medisch Verantwoord Sporten van de Vlaamse Gemeenschap en het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten.

Bij enkele leden van de ploeg werden diezelfde producten aangetroffen. Vier van hen werden veroordeeld tot 1 jaar gevangenisstraf en een geldboete. Voor drie van hen een boete van € 16.500 en voor de vierde € 11.000.

In het raam van internetverkoop werd een interessant arrest uitgesproken. De beklaagden boden bepaalde producten aan via het Internet en door middel van per post aan potentiële klanten toegestuurde brochures. De producten konden worden besteld via email, fax of per post. Hiervoor hadden ze ondermeer een postbus gehuurd in één van onze buurlanden. Zij voerden hun activiteit niet fysisch in België uit en voerden dus aan dat zij geen inbreuk hadden gepleegd in België. Het Hof oordeelde dat volgens de “leer van het instrument” het misdrijf gesitueerd wordt op de plaats waar het instrument van het misdrijf “zijn werk doet”. Wat het misdrijf “te koop aanbieden” via het Internet betreft, is dit de plaats waar potentiële kopers kennis kunnen nemen van het aanbod, dit is (ondermeer) België. Het Hof besloot dat het bijgevolg bevoegd is om kennis te nemen van dat misdrijf.

De strafrechter in Turnhout heeft twee personen veroordeeld tot een werkstraf van 125 uur en elk een boete van € 5.500 met uitstel. Zij werden beiden in maart 2009 in het bezit gevonden van een hoeveelheid hormonen. Een van beiden was vroeger al veroordeeld voor het bezit van hormonen.

3. Niet conforme geneesmiddelen

Naast dierengeneesmiddelen en humane dopingproducten worden jaarlijks nog heel wat andere niet conforme geneesmiddelen in beslag genomen. Meestal worden de producten via Internet besteld en onderschept door douane. Het FAGG staat in voor de opvolging en afhandeling van de inbreuken.

De gegevens op de kaarten die volgen zijn inbreuken vastgesteld door het FAGG en de douanediens GAD Zaventem. Het aantal inbreuken in het raam van niet conforme geneesmiddelen ligt veel hoger dan de inbreuken bij de vetmesting of humane doping. De schaal van deze kaarten is dan ook aangepast.

Het aankopen van niet conforme geneesmiddelen via Internet blijft een knelpunt. Er is een lichte stijging in 2010 en ook hier hebben middelen tegen erectiestoornissen een aandeel van meer dan 60% in de inbeslagnames. Opvallend is ook het feit dat enkele keren middelen zijn aangetroffen voor ADHD en diabetes. De producten komen hoofdzakelijk uit India en de Verenigde Staten.

Voor de derde maal op rij hebben wij deelgenomen aan de Internationale ‘sweeping’ actie gecoördineerd door Interpol (zie deel IV – punt 1.2.3). Gedurende een periode van één week werden de door de verschillende politie- en inspectiediensten geleverde inspanningen geïntensifieerd om zoveel mogelijk nagemaakte en vervalste medicijnen te onderscheppen.

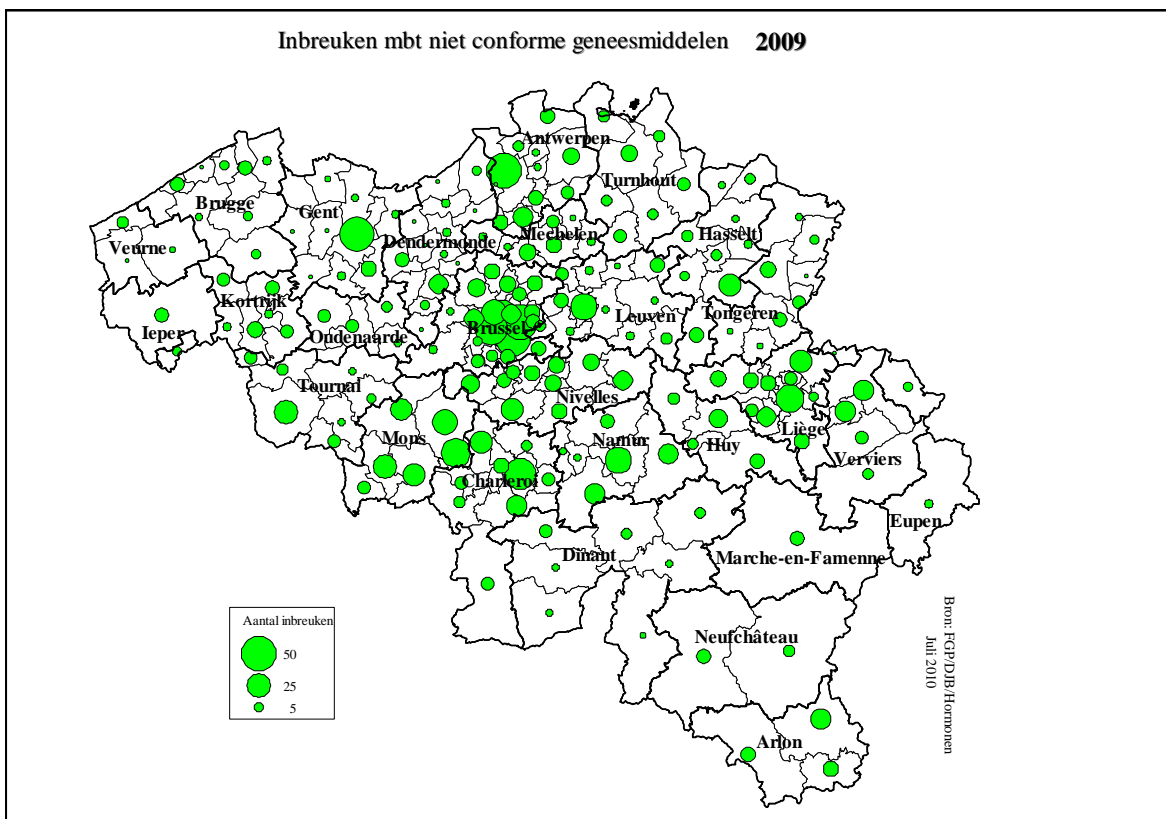
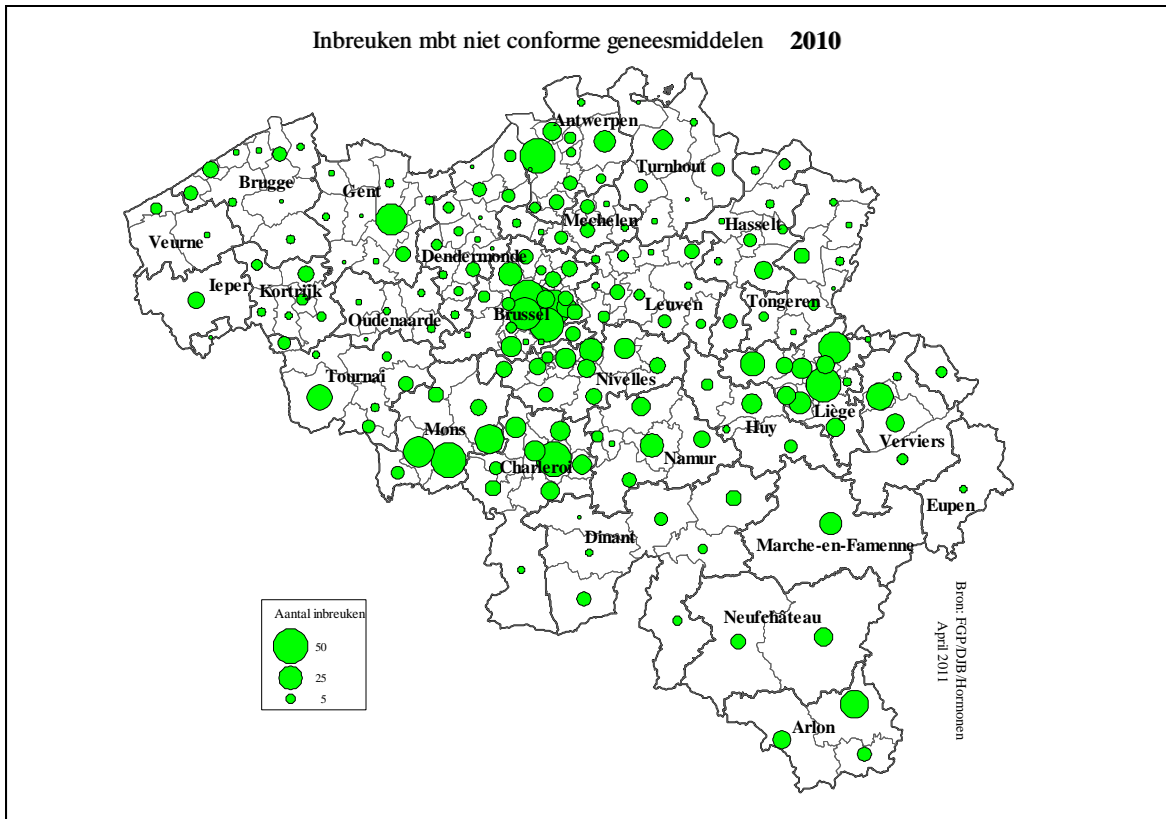
Na het onderscheppen van een aantal voedingsmiddelen werd een onderzoek gestart naar het reilen en zeilen van een persoon die reeds in opspraak kwam in 2007 en 2008 voor de verkoop van een afrodisiacum dat het hoofdbestanddeel van Viagra bevat, met name sildenafil. Deze producten zijn grotendeels afkomstig uit China en worden blijkbaar via het Internet en een tussenpersoon in Bulgarije verspreid over West- Europa.

In de geblokkeerde zending zaten onder andere Viagra en Russische producten. Na analyse bleek dat er acetyldenafil in aanwezig was in een zeer hoge dosis. De dosis lag een stuk hoger dan bij Viagra wat serieuze risico's inhoudt voor de gebruiker.

De cel precursoren van het FAGG heeft nazicht gedaan bij enkele groothandelaars om de verdeling van pseudo-efedrine op te volgen. Daarbij werd vastgesteld dat sommige apotheken een grotere dan de gemiddelde hoeveelheid bestelden. Er werd in verschillende apotheken een controle uitgevoerd door politie en FAGG, waarbij de reden van de aankoop van de grote hoeveelheid moest worden verantwoord.

Geneesmiddelen worden niet enkel nagemaakt en vervalst, het afgelopen jaar hebben we enkele diefstallen vastgesteld met totale waardes van meer dan € 42.240.000, zoals bijvoorbeeld in november 2010 waar 4.000 units antitrombotische middelen, 7.500 units vrouwelijke geslachtshormonen en 7.000 units diergeneesmiddelen werden ontvreemd. Deze diefstal had een globale waarde van om en bij de € 815.133.

Diefstallen van geneesmiddelen zijn niet enkel een Belgisch probleem, ook in andere Europese landen worden geneesmiddelen ontvreemd en op de zwarte markt verkocht. Zo werden in het Verenigd Koninkrijk 4.441 eenheden Arimidex voor een totale waarde van GBP 304.900 ontvreemd. Dit product is bestemd voor de behandeling van borstkanker maar wordt misbruikt in het anabolenmilieu omdat dit product bijwerkingen van anabolengebruik vermindert.

DEEL VI: GERECHTELIJKE BESLISSINGEN¹³**1. AANTAL VONNISSEN EN ARRESTEN**

	HORMONEN	VOEDSELVEILIGHEID
Corr. Rb. Gent	14	17
Corr. Rb. Turnhout	8	3
Corr. Rb. Dendermonde	3	4
Corr. Rb. Antwerpen	3	3
Corr. Rb. Kortrijk	5	1
Corr. Rb. Ieper	1	1
Corr. Rb. Veurne	2	
Hof van Beroep Gent		
tegen Corr. Rb. Gent	1	
tegen Corr. Rb. Dendermonde	1	
Hof van Beroep Antwerpen		
tegen Corr. Rb. Turnhout	1	1
tegen Corr. Rb. Hasselt	1	
TOTAAL	40	30

¹³ Deze statistische gegevens werden afgeleid uit de rechterlijke beslissingen die aan de Hoofdcoördinator werden overgemaakt. Er wordt geenszins gepretendeerd dat alle in 2010 in kracht van gewijsde getreden vonnissen en arresten verwerkt zouden zijn in deze statistieken.

2. AANTAL VEROORDEELDEN & STRAFMAAT

	HORMONEN	VOEDSELVEILIGHEID
TOTAAL	75	46
▪ hoofdgevangenisstraffen	7	4
totaal effectief	9 jaar en 6 maanden	3 maanden
totaal met uitstel	3 jaar en 5 maanden	2 maanden
▪ geldboeten	43	36
totaal effectief	€ 111.775,00	€ 61.320,00
totaal uitstel	€ 139.325,00	€ 14.370,00
▪ opschorting uitspraak veroordeling	11	5
▪ vrijspraak	7	-
▪ eenvoudige schuldigverklaring	-	2
▪ werkstraf	7	-
▪ bijzondere verbeurdverklaring (totaal)	€ 84.089,00	-
▪ ontslag van rechtsvervolging	3	3
▪ beroepsverbod	1	-

DEEL VII: BEDREIGINGEN

De rol van de multidisciplinaire hormonencel bij de behandeling van deze bedreigingen is door de politiehervorming veranderd. De hormonencel volgt nog steeds de bedreigingen op maar haar rol wordt beperkt tot het aanmelden van deze bedreigingen aan de lokale politie via de algemene directie van de administratieve politie – directie operaties.

In navolging van de MFO-5¹⁴ is het de Algemene Directie Crisiscentrum (ADCC) van het ministerie van Binnenlandse zaken die de beschermingsmaatregelen oplegt aan de lokale politie. In afwachting van deze opgelegde maatregelen neemt de lokale politie op eigen initiatief de nodige beschermingsmaatregelen. De hormonencel vraagt steeds dat er contact zou genomen worden met het slachtoffer van de bedreiging.

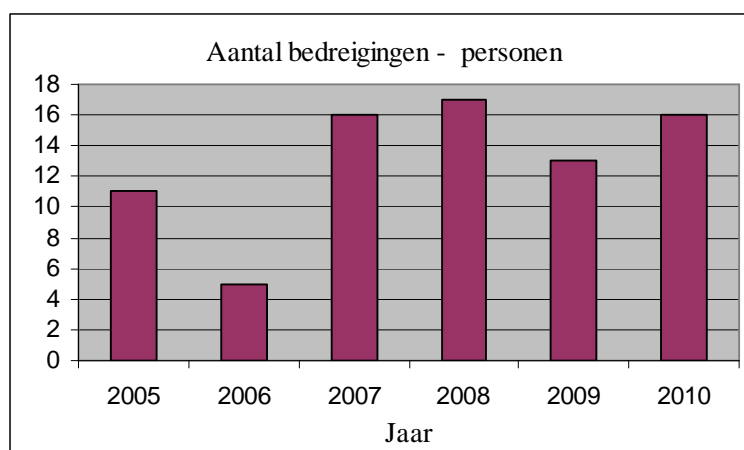
Controlerende ambtenaren stellen zich bij het uitoefenen van hun functie vooral bloot aan mogelijke vormen van corruptie en aan bedreigingen vanuit het criminele milieu. Momenteel bestaan deze bedreigingen vooral uit verbaal geweld evenals uit lichte vormen van fysiek geweld en vandalisme (krassen in voertuigen, lekke banden,...)

In 2010 waren er 16 dossiers waarbij agenten van het FAVV in de uitvoering van hun taak werden bedreigd. Deze dossiers werden door het FAVV voor verder gevolg overgemaakt aan de Multidisciplinaire Hormonencel. Er wordt bij de parketten aangedrongen op een behandeling van deze bedreigingen.

Deze aanpak resulteerde in volgende veroordelingen:

Rechtbank te Hasselt: veroordeling tot een werkstraf van 80 uren

Rechtbank te Charleroi: 3 maand met uitstel, € 550 geldboete en € 1 morele schadevergoeding

¹⁴ Ministeriële richtlijn MFO-5 van 23 december 2002 houdende de opdrachten van federale aard uit te oefenen door de lokale politie, wat betreft de opdrachten van bijzondere bescherming van personen en onroerende goederen.

DEEL VIII: BESLUIT

In het jaar 2010 werd zowel op nationaal als op internationaal vlak veel gerealiseerd. Op **internationaal** vlak denken we aan de totstandkoming van de Medicrime Conventie, de oprichting van een specifieke unit binnen Interpol voor de opvolging van de farmaceutische criminaliteit en de verhoogde belangstelling van Europol die zich uit in de opname van dit fenomeen als prioriteit in het Organised Crime Threat Assessment.

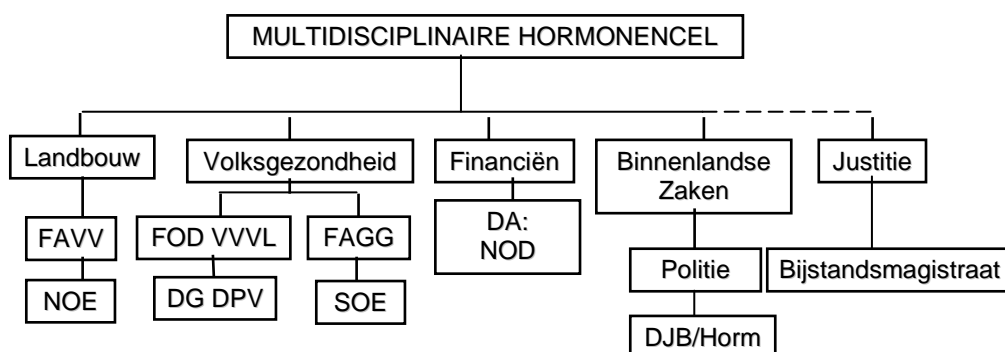
Op **nationaal** vlak werd de multidisciplinaire hormonencel versterkt met twee personeelsleden dankzij de ondersteuning van het FAVV en het FAGG. Justitie startte met de parketsamenwerkingsverbanden om de specialisatie te verhogen. Met de goedkeuring van het federaal parket is het internetproject opgestart. Onderzoeken tonen aan dat via Internet steeds meer op grote schaal en op professionele manier producten worden verkocht. Met de proactieve recherche hopen we een aanzet te geven om deze vorm van criminaliteit van antwoord te dienen.

Op vlak van de illegale **vetmesting** was 2009 een historisch dieptepunt maar intussen is het aantal vaststellingen opnieuw op hetzelfde niveau als de voorgaande 4 jaren. Een grondig onderzoek in het **paardenmilieu** leidde tot verrassende resultaten. De bij de veeteelt misbruikte producten vinden we hier ook terug.

Er blijft een grote vraag naar **geneesmiddelen** buiten het reguliere circuit. Criminelen spelen hierop in door zelf geneesmiddelen na te maken waarbij de kwaliteit/veiligheid ondergeschikt is aan de winstmarges. Diefstallen van geneesmiddelen blijken ook een manier om hun aanbod te vergroten. De waarde van deze goederen loopt snel op terwijl ze relatief weinig plaats innemen.

De opmerkelijkste vaststelling van 2010 is zonder twijfel de enorme toename van het aantal inbeslagnames van **anabole en verwante stoffen**. Een groot deel komt van buiten de EU waardoor de douanediensten steeds meer werk hebben, maar een niet te onderschatten hoeveelheid anabolen is afkomstig van illegale laboratoria binnen de EU. Op politieel vlak zijn er niet alleen meer onderzoeken ‘humane doping’, onderzoekers in andere fenomenen stoten steeds vaker op anabole producten tijdens acties. De stijging van het aantal inbreuken is vooral verontrustend omdat dopinggebruikers meestal geen causaal verband leggen tussen hun gezondheidsproblemen en het dopinggebruik. Ze blijven illegale substanties gebruiken met ernstige gevolgen voor de mentale en fysieke toestand. De eerste ‘dopingdoden’ zijn intussen ook in ons land een feit. De vraag en het aanbod naar dergelijke geneesmiddelen blijft stijgen en moet dringend een halt worden toegeroepen.

Bijlage 1: overzicht Multidisciplinaire Hormonencel

FAVV : Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
 NOE: Nationale Opsporingseenheid van het FAVV
 verbindingsambtenaar: de heer W. Gillis

FOD VVVL DG DPV: Federale Overheidsdienst Volksgezondheid Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, Directoraat Generaal Dier, Plant en Voeding
 verbindingsambtenaar: de heer L. Derolez

FAGG: Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten

SOE: Speciale Onderzoekseenheid van het FAGG
 verbindingsambtenaar: de heer R. Vancauwenberghe

DA: NOD: Douane en Accijnzen: Nationale OpsporingsDirectie
 verbindingsambtenaar: de heer O. Hons

FGP/DJB/Horm: Federale Gerechtelijke Politie
 Directie van de bestrijding van de criminaliteit tegen goederen
 Dienst Hormonen en Doping
 verbindingsambtenaar: de heer J. Van den Boeynants

Bijstandmagistraat: Parket-generaal Gent
 de heer F. Clarysse

Bijlage 2: Analyseresultaten 'niet aan alle criteria voldaan'

Analyseresultaten 'niet aan alle criteria voldaan' zijn resultaten waar er vermoedens zijn van externe toediening maar die niet voldoen aan de wettelijk voorwaarden om als "niet conform" te beschouwen.

Er zijn verschillende mogelijkheden die tot een resultaat 'niet aan alle criteria voldaan' leiden:

- 1) hoge concentraties natuurlijke stoffen kunnen worden teruggevonden maar het kan niet wetenschappelijk worden bewezen dat het om externe toediening gaat
- 2) kleine concentraties stoffen kunnen worden teruggevonden die zeker extern zijn toegediend maar waarvan de concentratie te laag ligt om te vervolgen, de kans op een tegenstrijdige tegenanalyse is te groot
- 3) producten kunnen worden teruggevonden in een matrix die niet erkend is waardoor vervolging niet mogelijk is
- 4) producten kunnen worden teruggevonden volledig conform de procedures maar er is onvoldoende restmateriaal voor tegenanalyse waardoor dit als conform moet worden beschouwd

Er zijn heel wat sporen van thiouracil en progesteron aangetroffen. Wat betreft de natuurlijke hormonen komen alfa- en beta-boldenone vaak voor bij analyseresultaten 'niet aan alle criteria voldaan'.

De relevantie van de informatie van het aantreffen van deze producten wordt soms in vraag gesteld aangezien het niet is bewezen dat er illegale groeistimulators zijn toegediend. De discussie draait om het feit of deze stoffen al dan niet endogeen zijn.